

Екологія демократії. Як стати сильнішими, щоб самим формувати своє майбутнє

1 жовтня 2019 року в Інституті законодавства Верховної Ради України відбулася презентація перекладу на українську мову книги відомого дослідника демократії у США, промоутера народовладдя та розвитку громад Девіда Метьюза «Екологія демократії. Як стати сильнішими, щоб самим формувати своє майбутнє».

Автор докладно зупиняється на проблемах і турботах простих громадян Америки. Пише про те, чим люди хотіли б займатися, але це не є для них доступним. Наприклад, вони бачать, що витрати на лікування зростають, а давати собі раду із системою лікування стає все важче. Громадяни звертають увагу на те, що якісь шкільної освіти зовсім не така, яку вони б хотіли мати для своїх дітей, а політична система набуває все більшої поляризації. Дехто взагалі вважає, що його назавжди виштовхали на узбіччя життя.

Узагальнюючи своє враження від прочитаного, академік НАН України Олександр Копиленко відзначив, що оскільки демократичний рух виявляє стійку тенденцію до зростання, то все більше і більше активних громадян шукають практичних порад, як зробити його максимально ефективним, залучивши водночас якнайширші верстви населення, домогтися посилення його впливу на діяльність їхніх громад. Він зауважив, що автор пропонує чимало слушних методологічних порад, що, на його погляд, мають допомогти активним громадянам системно розробляти короткострокові й довгострокові стратегії участі в громадській роботі, спрямованій на поліпшення повсякденного життя.

Член-кореспондент НАН України Євген Бершеда наголосив, що проведення дорадчих форумів, про які розповідається у книзі Девіда Метьюза, істотно впливає на формування громадської думки та здатність громад розвивати власний демократичний потенціал. Під час їх проведення громадяни навчаються узгоджувати власні егоїстичні інтереси задля досягнення спільної мети, іти на

поступки один одному, спільно шукати компроміси і, зрештою, самостійно без допомоги органів державної влади вирішувати проблеми громади.

Аналізуючи наведені автором приклади, доктор юридичних наук, професор Оксана Клименко зауважила, що одне з одвічних питань демократії полягає в тому, чи громадяни мають достатньо знань і можливостей, щоб розуміти складності проблеми, що постає перед ними, і яку вони мають вирішити, чи лише експерти або професійні політики, чия робота полягає в тому, щоб здобувати, розробляти та використовувати певні знання, здатні це зробити. Палкі прихильники демократії, як правило, вірять, що люди можуть самі зрозуміти проблему достатньо добре, щоб приймати виважені й адекватні рішення. Водночас вони вважають, що участь «звичайних громадян» у прийнятті рішень стосовно проблем, що турбують спільноту, має вирішальне значення для демократичної легітимності влади. Прихильники дорадчої демократії, про яких йдеться у книзі Девіда Метьюза, переконані, що справжня демократія можлива лише за участі широкого кола громадян у вирішенні проблем, з якими вони щодня мають справи.

Підводячи підсумки обговорення, учасники презентації наголосили, що деліберативні наради, які займають центральне місце у розвитку демократичних громад у США, є важливим інструментом, призначення якого – допомогти громадам досягти дієвої демократії – може бути корисним в умовах проведення реформи з децентралізації влади в Україні. З цієї точки зору, прийняття рішень і їх втілення є бажаним кінцевим результатом демократичної практики. У сучасній політичній культурі, щоб поліпшити діяльність громад та інституційне прийняття рішень, необхідно більш ефективно залучати громадян до активної участі в управлінні, щоб розвивати в них уміння бути прагматичними, далекоглядними, демократичними, здатними до об'єднання. Бо лише об'єднавши свої зусилля – громадяни здатні побудувати справді демократичне відкрите суспільство.